

RINGEBU KOMMUNE

Vår referanse
20/172- 23/574
FA-C50, TI-&30

Vår saksbehandler:
Anne Bolme Vestad tlf. 924 63 736

Høringsdokument temaplan for kulturminner, revisjon av gjeldende plan og inkludering av Vålebru

Utvalg	Utv.saksnr.	Møtedato
Levekårsutvalget	002/23	31.01.2023

Dokumenter vedlagt saken

Kulturminneplan 2018-2030

Høringsdokument Kulturminneplan 2018-2030_revisjon 2022

vedlegg 1 Faktaark dalbunnen langs E6

Vedlegg 2 Faktaark Vålebru

Forslag til vedtak

1. Levekårsutvalget vedtar å legge forslag til revidert Kulturminneplan 2018-2030 ut til offentlig ettersyn i 6 uker.
2. Revisjon gjelder del 1 Hoveddel, del 2 Område dalbunnen langs E6, fra Øyer grense i sør og til Sør - Fron Grense i nord på østsiden av Lågen , del 3 Vålebru/Ringebu sentrum og del 5 Tiltak.
3. Revisjon for del 4 Tromsnes/Fåvang sentrum vedtas høsten 2023

Møtebehandling fra Levekårsutvalget 31.01.2023

LKU - behandling:

Enstemmig vedtatt som kommunedirektørens forslag til vedtak.

LKU-002/23 Vedtak:

1. Levekårsutvalget vedtar å legge forslag til revidert Kulturminneplan 2018-2030 ut til offentlig ettersyn i 6 uker.
2. Revisjon gjelder del 1 Hoveddel, del 2 Område dalbunnen langs E6, fra Øyer grense i sør og til Sør - Fron Grense i nord på østsiden av Lågen , del 3 Vålebru/Ringebu sentrum og del 5 Tiltak.
3. Revisjon for del 4 Tromsnes/Fåvang sentrum vedtas høsten 2023

Innledning

Kommunestyret vedtok (KOM vedtak 014/21) 16.02.21 revisjon av gjeldene temaplan for kulturmidler 2018-2030 for inkludering av sentrumsområdene i Ringebru (Vålebru) og Fåvang (Tromsnes) i planen. Levekårsutvalget ble oppnevnt som styringsgruppe for arbeidet med leder Brede Holdbrekken som politisk representant i prosjektgruppa. Prosjektgruppa har bestått av konsulent Torveig Dahl, Gudbrandsdalsmusea, leder for Levekårsutvalget, tjenesteleder Kultur og rep. fra Plan og teknisk. Riksantikvaren har bevilget kr 100.000 til arbeidet og kommunestyret bevilget kr 40.000 i kommunal egenandel for budsjettåret 2021.

Kommunal kulturminneplan er et virkemiddel for å sette kulturminner på den lokalpolitiske dagsorden og skal etablere en større grad av lokal forankring og medvirkning i utvelgelsen av viktige kulturminner. Kommunale kulturminneplaner skal styrke kunnskapsgrunnlaget for politiske og administrative beslutninger i kommunen, skape forutsigbarhet for forvaltning, eiere og utbyggere og være et redskap for å synliggjøre kulturarven som ressurs.

Gudbrandsdalsmusea og konsulent Torveig Dahl har vært innleid til å utføre registreringsarbeid og har levert første del av sitt oppdrag med å kartlegge og kategorisere kulturminner for Vålebru. Registreringsarbeidet for Vålebru er ferdigstilt og det foreslås å dele revisjonsarbeidet i 2 omganger slik at man på nåværende tidspunkt vedtar høringsdokument for del 1 hoveddel, del 2 området Øyer grense i sør og Sør-Fron grense i nord, på østsiden av Lågen og del 3 Vålebru/Ringebru sentrum. Det er et mål å inkludere Tromsa/Fåvang sentrum innen utgangen av 2023. Det har betydning for det pågående arbeid med sentrumsplanens arealdel for Vålebru at temaplan for kulturminner er vedtatt.

En temaplan for kulturminner er ikke juridisk bindende og gir ikke grunnlag for vedtak om varig vern eller fredning, men må innarbeides i kommuneplanens arealdel som hensynssoner.

Det er kartlagt 93 objekter i registreringsarbeidet. Prosjektgruppa foreslår å inkludere 33 objekt i kategori 1-3 i planen for området Vålebru. Grunneiere som er foreslått inkludert i planen er tilskrevet og informert om arbeidet og at de kan komme med innspill til inkludering i planen og evt. faktaendringer under høringsrunden.

Saksopplysninger

Del 1 består av generell informasjon om kulturminnearbeidet og er revidert til å favne alle områdene. Forslag til endringer i planens del 1 er merket med rød skrift.

Del 2 Omfatter dalbunnen langs E6, på østsiden av Lågen. Det foreslås ingen endringer i prioriterte kulturminner i del 2.

Del 3 Vålebru/Ringebru sentrum tas inn som et nytt kapittel som beskriver det særegne om Vålebru og med 33 foreslåtte objekt som inkluderes i planen.

Del 4 Tromsnes/Fåvang sentrum vedtas når kartleggingsarbeidet er ferdigstilt.

Del 5 Handlingsplan er redigert til å inkludere Vålebru og 4 nye år i kulturminnearbeidet.

Faktaark over hvert objekt er samlet i eget vedlegg. (Det gjøres oppmerksom på at PDF filene har henvisning fra innholdsregister slik at man kommer til ønsket side ved å trykke på siden i innholdsregisteret)

Del 1 beskriver generell informasjon om kulturminnearbeidet og beskriver formålet med planen:

- Å gi en oversikt over kulturminner og kulturmiljø i et avgrenset område i Ringebru kommune.
- Gi et bedre grunnlag for å formidle kommunes kulturarv.

- Planen skal foreslå tiltak for hvordan kulturarven skal forvaltes og brukes.
- Grunnlaget for å ivareta kulturminnehensyn i kommunens planarbeid.
- Gi en oversikt over verneverdige kulturminner og kulturmiljø.
- Bidra til formidling, skjøtsel og istandsetting av kulturminner og kulturmiljø.

Det er viktig å avgrense arbeidet før man starter med registreringsarbeidet. Levekårsutvalget vedtok avgrensning 23.2.21 (LKU vedtak 8/21) til å gjelde den indre delen av Vålebru slik:

- Ringebu sentrum/Vålebru: samme område som sentrumsprosjektet «Vålebru inn i framtida» med mulighet for inkludering av interessante objekt i nærheten til dette området.
- Tidsepoke: Åpent og fram til i dag, men med skjønn.
- Antall objekter: Avgrenses når registreringsarbeidet og kategorisering er gjennomført og i samband med politisk vedtak av planen.
- Planens innhold: Registreringer av enkeltobjekter samt immaterielle kulturminner bestående av historier

Temaplanen skal prioritere kulturminner som skal inkluderes i planen og hvor registreringer og faglige vurderinger fra konsulent Torveig Dahl og Gudbrandsdalsmusea er lagt til grunn. De fire kategoriene er vurdert i sammenheng med riksantikvarens verdsetting og vekting.

Det er benyttet følgende vernekategori og vekting av objektene:

Kategorier	Svært stor verdi	Stor verdi	Middels verdi	Liten verdi
Tallverdi	1	2	3	4
Forklaring	Nasjonalt interessant	Sterke lokale, eller regionale verdier	Lokale, felles verdier	Lokale private verdier
Anbefaling til kommunen	Forslag fredning eller høy vernestatus i kommunen*	Anbefaling til politisk vedtak om vernestatus i kommunen *		

Vurdering

I planens del 3 Vålebru er det foreslått inkludert 33 kartlagte kulturminner i kategori 1, 2 og 3, med egne faktaark for hvert registreringsobjekt. Totalt er 93 objekt kartlagt i registreringsarbeidet.

Det er benyttet samme vektingsgrunnlag som for del 2 dalbunnen på vernekategori, men under registreringsarbeidet er også antikvarisk verdi, landskapsverdi og funksjonell verdi vektet fra-1-4 av Torveig Dahl og Gudbrandsdalsmusea, dette er beskrevet på hvert faktaark.

Kommunal vekting gir utgangspunkt for liste over prioriterte kulturminner.

Alle bygninger fra før år 1900 er registrert i Sefrakregisteret, merket med (S) i liste. Sefrakregistrerte kulturminner sier ikke noe om objektets verneverdi. Hvis bygningen er eldre en 1850 skal den gjennomgå en lokal vernevurdering i forbindelse med saksbehandling for å vurdere bygningen kulturminneverdi.

De fleste bygningene i Jernbanegata, fra de første 20-30 årene av 1900- tallet, er viktige å ivareta for å bevare Jernbanegatas betydning for kulturmiljøet i Vålebrua. Butikker med handel i første etasje og bolig i andre etasje skaper Vålebruas miljø og identitet.

Følgende kulturminner i Vålebru foreslås inkludert i kulturminneplanen:

Stedsnavn	Type objekt	Byggeår ca.	Adresse
KATEGORI 1			

Jernbanestasjonen (45/75)	Vanntårn og tekniske installasjoner (s)	1896	Gudbr.d.v. 2026
KATEGORI 2			
Jernbanestasjonen (45/75)	Stasjonsbygning (S)	1896	Gudbr.d.v. 2026
Fonstad (47/4)	Bolighus, ferdmannskvile, smie (S)	1860	Brugata 8
Østby (47/6)	Bolighus, farger (S)	1861/1858	Brugata 12
Myhr (47/7)	Bolighus, garveriet (S)	1858	Brugata 14
Lindstad (49/183-49/6)	Butikk/bolighus, stabbur, stall (S)	1867	Brugata 24
Lindstad, tidl. fjøs (49/173)	Bolig	ca 1890	Ole Steigsgt
Mæhlumsgården (48/11)	Mæhlumsgården (48/11)	1870	Brugata 25
Hanstad (46/4)	Lions, hus, eldhus (S)	1872/79	Hanstadgt. 13
Kaupanger (45/15)	Kulturhus/kulturskole	1909	Jernbanegt. 1
Vestheim (45/13)	Forretning/Bolig	1906	Jernbanegt. 6
Frigård (48/46)	Forretning/Bolig	1956	Jernbanegt. 7
Stensgård (45/10)	Forretning/Bolig	1931	Jernbanegt. 8
Hjørnet (48/39)	Forretning/Bolig	1927	Jernbanegt. 9
Jonsgård (45/7)	Forretning/bolig/overnatting	1900	Jernbanegt.10
Apotekergården (48/44)	Forretning/bolig	1926	Jernbanegt.11
Fredly (48/13)	Forretning/bolig	1913	Jenbanegt. 12
Torget(Andersenhuset) (48/45)	Forretning/bolig	1924	Jernbanegt. 13
Bankhjørnet/Furumo (48/52)	tidl. Bank og bibliotek	1955	Ole Steigsgt. 1
Vaala Bruk/Mølla	Forretning	1915 etter brann (opprinnelig 1853)	Ole Steigsgt.13
Nordgård/Telegrafan (45/9)	Bolig	1900	Tomtegata 5
Heimhug/Narvesenhuset (49/13,19)	Bolig, bryggerhus, fjøs, tidl. låve stabbur, brønn, bauta,skåle	1900	Ulbergv. 2
Lye/Løkkehuset (49/27)	Bolig, Stabbur, fagertun (S)	1907	Ulbergv. 6
KATEGORI 3			
Smerud (47/5)	Bolighus (S)	1895	Gudbr.d.v. 2064
Elvheim (47/52)	Brannstasjon (S), nå Verksted	før 1800	Brugata 6
Brekka (49/185)	Bolighus/utleiehus (S)	1896	Brugata 27
Kolbu (45/22)	Bolighus	1912	Brugata 28
Barlund (46/5)	Ungdomshus (S)	1895	Brugata 38
Tempelet (46/17)	Frelsesarmeen	1931	Brugata 41
Smestad (47/9)	Bolighus	1897?	Brugata 47
Solbakken (49/18)	Bolighus	1900	Kjønnåsv. 1
Solheim (18/33)	Bolighus	1912	Kjønnåsv. 2
Brekken/Lidarende (49/20)	Bolighus	1945	Kjønnåsv. 4
Solhaug/Smesvingen (47/28)	Smie	1929	Vekkomsvegen 4

Konklusjon

Kommunedirektøren slutter seg til prosjektgruppas anbefalinger og legger prioritering av kulturminner i Vålebru fram for politisk behandling, før utlegging til offentlig ettersyn, med sluttbehandling i kommunestyret.